# Ilpo Kempas etävastaväittäjänä Salamancan yliopistossa

9.12.2021

Osallistuin 24.11. etäyhteydellä työhuoneestani käsin Isaac Castrillo de la Matan espanjalaisen filologian väitöskirjan tarkastustilaisuuteen Salamancan yliopistossa Espanjassa. Järjestely oli poikkeuksellinen, sillä Espanjassa oli koronatilanteen parannuttua jo siirrytty takaisin fyysisesti järjestettäviin väitöksiin, kun taas SeAMKissa ulkomaan työmatkat olivat vallitsevan koronatilanteen takia tauolla. Salamancan yliopisto on SeAMKin kv-partneri, ja väittelijä on ollut vuonna 2017 Liiketoiminnan ja kulttuurin yksikössä lyhyellä Erasmus-vaihtojaksolla. Vuonna 1218 perustettu Salamancan yliopisto on eräs arvostetuimmista yliopistoista espanjan kielen tutkimuksessa. Olen ollut jo vuodesta 2015 Salamancan yliopiston espanjan kielen liittoperfektin kieliopillistumista tutkivan tutkimusryhmän jäsen (https://gramhisgram.wixsite.com/usal) ja osallistunut tänä aikana useampaan Espanjan valtion (Ministerio de Economía y Competitividad) rahoittamaan projektiin.

Espanjalainen väitöstilaisuus eroaa suomalaisesta siinä, että vastaväittäjiä/arvostelulautakunnan (*tribunal*) jäseniä on kolme, joista olin *vocal* eli äänivaltainen jäsen, muiden jäsenten ollessa sihteeri ja puheenjohtaja. Nämä henkilöt arvostelevat väitöskirjan neliportaisella asteikolla, ja siinä tapauksessa, että arvosana on *sobresaliente* (’erinomainen’), kukin jäsen lähettää erikseen tiedekuntaan salaisessa äänestyksessä vastauksensa, voidaanko väitöskirjasta antaa kunniamaininta *Cum Laude*, ja väitöskirjan kontribuutio- ja innovaatioarvo pisteytetään asteikolla 0–10. Maininnan myöntäminen vaatii kaikkien arvostelulautakunnan jäsenten yksimielisen kannan.

Toinen keskeinen ero liittyy väittelijän väitöskirjan hyväksymisen statukseen väitöshetkellä. Suomalaisessa väitöstilaisuudessa – tosin käytännössä lähinnä teoriassa – on mahdollista myös hylätä väitöskirja väitöstilaisuudessa: näin tapahtuikin Taideteollisessa korkeakoulussa vuonna 2001. Espanjassa sen sijaan väitöskirja on esitarkastajien lausuntojen perusteella jo hyväksytty väitöksen alkaessa. Tämä heijastuu myös vastaväittäjän toimintaan. Vaikka tämä esittää työstä kritiikkiä, väittelijän puolustautumista ei arvioida samaan tapaan kuin suomalaisissa väitöksissä.  Vastaväittäjä pitää puheen, jossa tuodaan esiin väitöskirjan ansiot ja puutteet ja jonka yhteydessä väittelijälle esitetään kysymyksiä, joihin tämä vastaa puheenvuorojen jälkeen.

Yksityiskohtana voi myös mainita, että yleisön oikeus esittää väitöskirjasta väittelijälle kysymyksiä väitöstilaisuuden lopussa on Espanjassa rajattu vain tohtorin tutkinnon suorittaneisiin yleisön jäseniin.

Itse käytännön toteutus etäyhteydellä toi mukanaan haasteita, eikä suoranaisilta ongelmiltakaan vältytty. Etäyhteys toteutettiin Zoom-linkin kautta. Ylipäätään hybridiväitösmalli (esp. *semipresencial*) ei ole suotuisa äänentoistolle, kun osallistujat käyttävät perinteistä pöytämikrofonia (eli ei esim. SeAMKilla käytössä olevaa Jabraa): heti kun puhuja vetäytyi kauemmas mikrofonista, puheääni pätki ja mukaan tuli häiritsevää hälyä. On vielä otettava huomioon, että kaikki puhujat käyttivät johdonmukaisesti kasvomaskia. Varsinainen kauhun hetki ja ajatus pahimman skenaarion toteutumisesta koettiin Zoom-yhteyden katketessa yllättäen, kuin seinään. Tällöin aloin epätoivoisesti lähetellä sähköpostiviestejä tribunalin jäsenille, Zoom-yhteyttä hoitavalle

henkilölle sekä Salamancan yliopiston väitösasioita hoitavaan osoitteeseen, saamatta vastausta mistään. Tuskaa ei lievittänyt myöskään samoihin aikoihin Jelpparista tullut viesti havaituista ongelmista eräissä palveluissa – vaikka vian alkusyy ei loppujen lopuksi ollutkaan täällä päässä. Noin 20 minuutin katkoksen jälkeen yhteys palasikin yhtä yllättäen kuin oli katkennutkin, ja pääsin pitämään puheeni väitöskirjasta. Loppu hyvin, kaikki hyvin, mutta tapaus opetti kantapään kautta myös tilaisuuden järjestäjälle, miten tärkeää on huolehtia teknisen tuen reaaliaikaisesta saatavuudesta vastaavissa tilanteissa.

Kokemus oli kokonaisuutena mielenkiintoinen – ja todennäköisesti samalla myös ensimmäinen kerta, jolloin vastaväittäjä osallistuu etäyhteydellä SeAMKista käsin väitöstilaisuuteen ulkomailla. Toisaalta koronatilanteen salliessa osallistuisin kyllä mieluummin perinteiseen lähiväitökseen ensi kerralla.

**Ilpo Kempas**
lehtori
FT, dosentti